

2. Vzdělání a vzdělávání

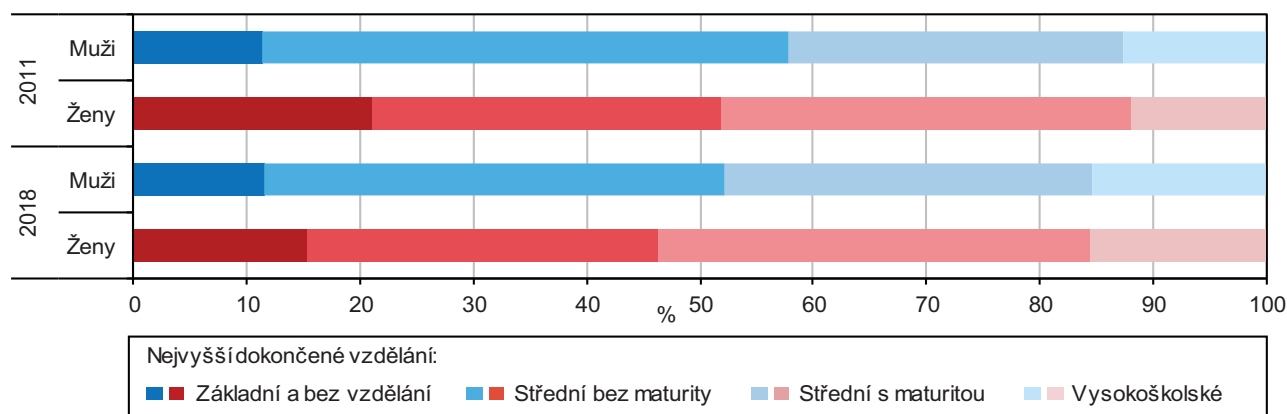
Pro hodnocení vzdělanosti populace byla využita data ČSÚ z Výběrového šetření pracovních sil, která vzhledem ke způsobu zjišťování nejsou publikována za území menší než kraj. Na rozdíl od jiného používaného zdroje – sčítání lidu, domů a bytů – však poskytují aktuálnější údaje. V oblasti vzdělávání bylo využito dat MŠMT.

Vzdělanost podle nejvyššího stupně ukončeného vzdělání

Vzdělanost populace neustále roste, a to rychleji u žen. Mezi lety 2011 až 2018 vzrostl počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v Pardubickém kraji za obě pohlaví, u mužů téměř o 6 tis. na 33 tis. a u žen o 8 tis. na téměř 35 tis. Naopak počet obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání se v kraji snížil, a to především zásluhou žen, jejichž počet se snížil ze 47 tisíc v roce 2011 na 34 tisíc v roce 2018. Počet mužů se základním vzděláním a bez vzdělání se téměř nezměnil a pohyboval se okolo 25 tisíc. Dlouhodobě největší zastoupení v populaci mají středoškolsky vzdělaní obyvatelé. V roce 2018 tvořili středoškolsky vzdělaní muži 73,1 % ze všech 15letých a starších mužů v kraji, u žen byl tento podíl 69,0 %. V populaci středoškolsky vzdělaných mužů je vyšší zastoupení osob bez maturity, zatímco u žen s maturitou.

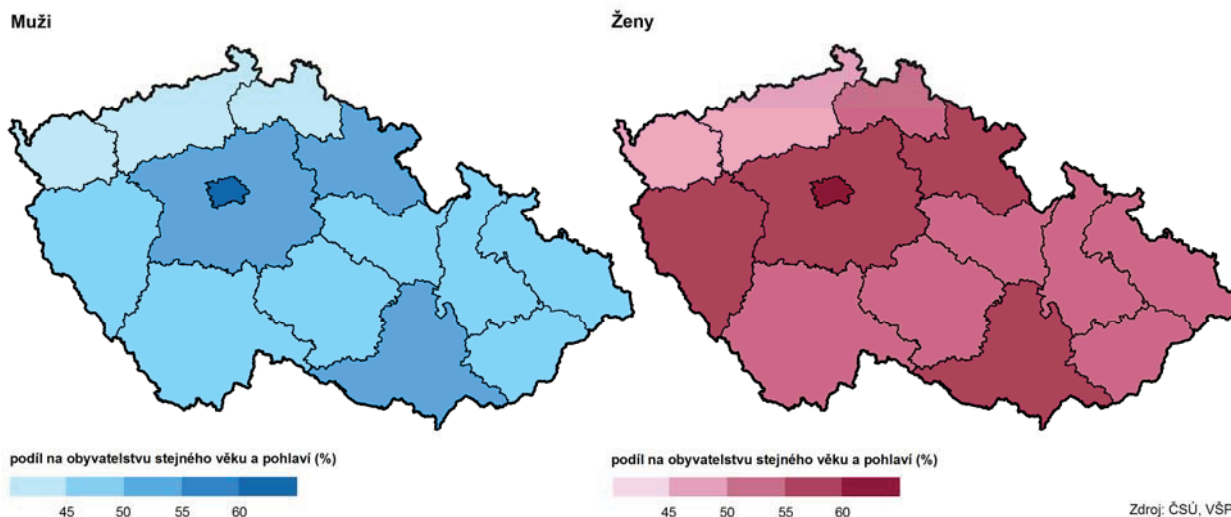
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a vzdělání v Pardubickém kraji

Zdroj: Výběrové šetření pracovních sil

Největší zastoupení obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou, vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním nalezneme v Hlavním městě Praze, kde mělo v roce 2018 středoškolské vzdělání s maturitou nebo vyšší 77,5 % žen a 73,5 % mužů ve věku 15 a více let. Až s odstupem následovaly ostatní kraje. V mezikrajském srovnání měl Pardubický kraj v tomto ukazateli pátý nejvyšší podíl za muže (47,7 %) a osmý nejvyšší podíl za ženy (53,7 %).

Obyvatelstvo ve věku 15 a více let se vzděláním středoškolským s maturitou, vyšším odborným nebo vysokoškolským podle pohlaví a krajů v roce 2018

Mateřské, základní, střední a vyšší odborné školy

Vývoj počtu dětí v mateřských školách v Pardubickém kraji do značné míry koresponduje s vývojem porodnosti. Školní rok 2014/15, kdy bylo v mateřských školách v kraji zapsáno nejvíce dětí, zároveň patřil k ročníkům, kdy bylo v kraji nejvíce dětí ve věku 4–6 let. Snížení počtu dětí v mateřských školách od školního roku 2014/15 se zároveň projevuje nižším počtem dětí na jednoho učitele (z 12,9 ve školním roce 2014/15 na 12,1 ve školním roce 2018/19). Nižší podíl dívek mezi žáky mateřských i základních škol je ovlivněn především skutečností, že se v průměru rodí o něco více chlapců než dívek.

Mateřské a základní školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

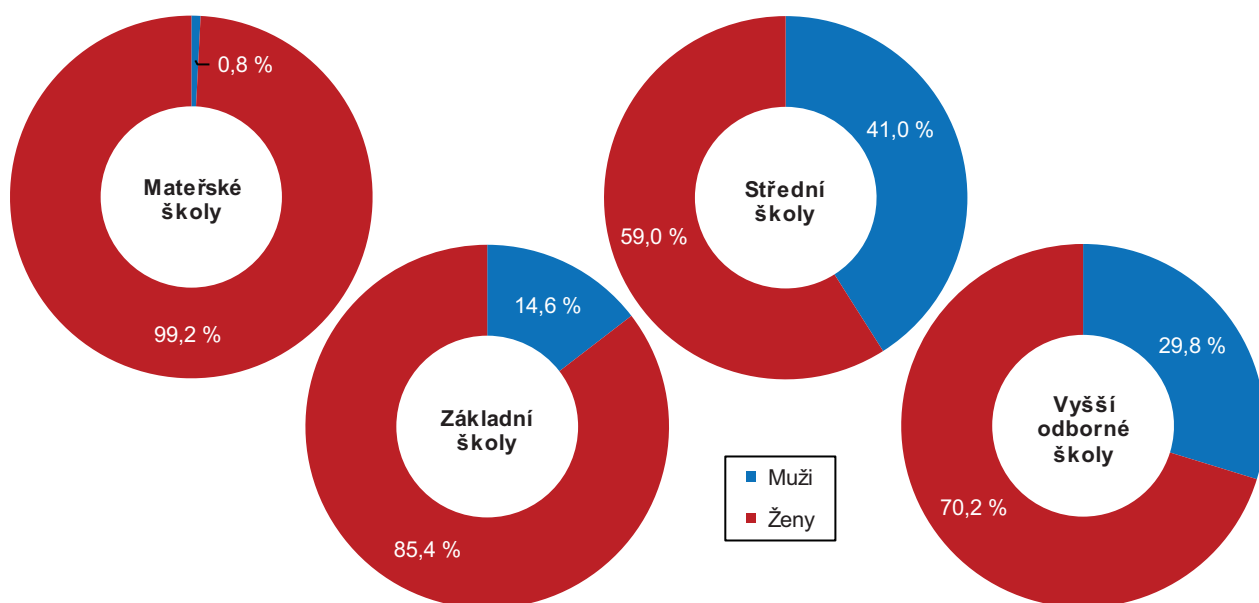
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
	Mateřské školy							
Žáci celkem	17 994	18 572	18 976	19 059	18 915	18 562	18 387	18 398
z toho dívky (%)	47,8	48,1	48,5	48,4	48,1	48,3	48,1	48,1
Učitelé¹⁾	1 394	1 424	1 463	1 480	1 482	1 472	1 492	1 520
z toho ženy (%)	99,5	99,6	99,6	99,5	99,6	99,5	99,3	99,2
	Základní školy							
Žáci celkem	41 184	41 505	42 295	43 155	44 013	44 988	45 746	46 496
z toho dívky (%)	48,0	48,1	48,1	48,1	48,3	48,4	48,4	48,4
Učitelé¹⁾	2 969	2 968	2 986	3 020	3 032	3 069	3 125	3 181
z toho ženy (%)	83,1	83,1	83,2	83,4	83,7	84,4	85,2	85,4

¹⁾ přepočtení na plně zaměstnané

Většinu **učitelů** v mateřských školách dlouhodobě tvoří ženy, ve školním roce 2018/19 se podílely 99,2 % na všech učitelích mateřských škol v kraji. Dlouhodobě velmi výraznou převahu mají učitelky také na prvním stupni základních škol, kde ve školním roce 2018/19 zaujímaly 94,3 % ze všech učitelů na prvním stupni. Také na druhém stupni základních škol mají převahu učitelky, tato převaha ovšem již není tak výrazná jako je tomu u prvního stupně základních škol. Ve školním roce 2018/19 tvořily učitelky na druhém stupni základních škol 76,2 % ze všech učitelů druhého stupně základních škol v kraji.

Učitelé podle pohlaví a druhu školy v Pardubickém kraji ve školním roce 2018/19

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Na středních školách se již počty učitelů a učitelek téměř vyrovnávají, i když mírnou převahu mají stále ženy. Ke školnímu roku 2018/19 učitelky zaujímaly 59,0 % ze všech pedagogů na středních školách v kraji. Podíl učitelek na vyšších odborných školách v kraji (70,2 % ve školním roce 2018/19) se blíží jejich podílu na druhém stupni základních škol, kde zaujímají přibližně tři čtvrtiny ze všech učitelů. V rámci jednotlivých krajů se ovšem poměr mužů a žen mezi pedagogy vyšších odborných škol poměrně výrazně liší. Nejvyšší podíl mužů měl ve školním roce 2018/19 Zlínský kraj (48,2 %), nejnižší byl naopak v Jihomoravském kraji (22,2 %).

Střední školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Žáci celkem	24 671	23 070	22 141	21 739	21 720	21 829	21 796	21 870
z toho dívky (%)	48,9	48,5	48,5	48,0	47,9	48,3	48,3	48,7
Podíl dívek na počtu žáků podle druhu vzdělávání (%)								
střední vzdělávání	46,9	39,8	38,4	40,2	37,6	39,3	40,0	35,6
střední vzdělávání s výučním listem ¹⁾	31,7	33,2	34,0	35,4	35,2	34,8	33,9	34,2
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (všeobecné)	59,9	58,1	58,3	56,7	56,9	57,3	57,6	58,0
střední vzdělávání s maturitní zkouškou (odborné) ¹⁾	53,0	52,8	52,1	51,0	50,8	51,1	51,1	51,4
nástavbové studium	34,6	33,8	32,9	35,6	32,3	34,1	35,5	36,4
Absolventi	5 459	5 211	4 677	4 173	3 972	4 132	4 072	.
z toho dívky (%)	50,5	48,2	48,2	47,8	46,8	49,3	45,9	.
Učitelé²⁾	2 204	2 109	2 038	2 000	1 975	1 990	2 006	1 990
z toho ženy (%)	57,1	58,1	58,5	58,5	58,7	58,7	58,7	59,0

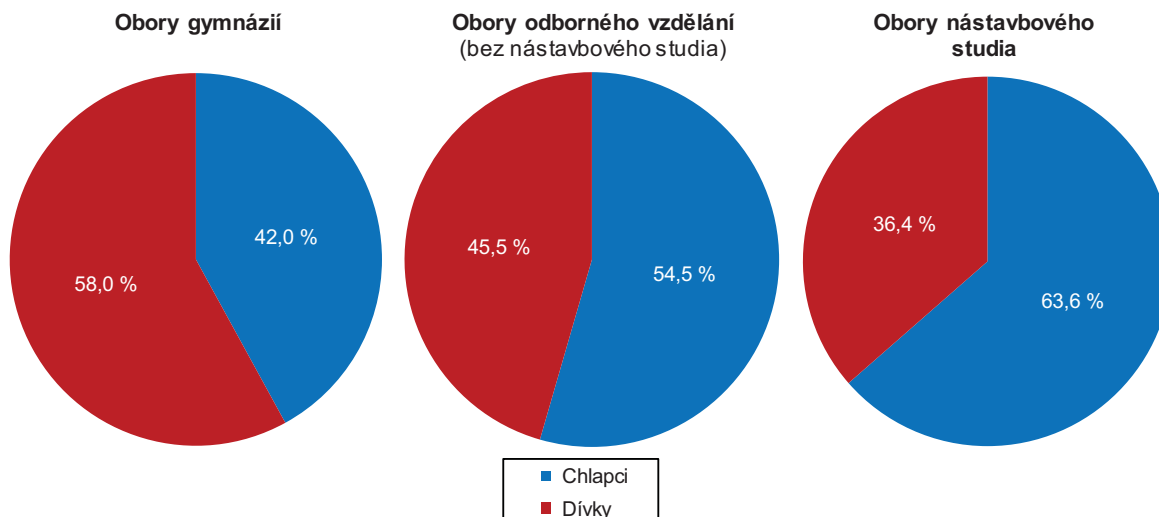
¹⁾ včetně zkráceného studia

²⁾ přepočtení na plně zaměstnané

Podle druhu vzdělávání můžeme v kraji zaznamenat dlouhodobě vyšší podíl dívek na počtu žáků na všeobecně zaměřených středních školách zakončených maturitní zkouškou (58,0 % ve školním roce 2018/19). Střední odborné školy, které jsou zakončeny maturitní zkouškou, navštěvuje také o něco více dívek než chlapců, nicméně rozdíl zde není tak výrazný (51,4 % dívek oproti 48,6 % chlapců ve školním roce 2018/19). Dlouhodobě vyšší podíl chlapců můžeme naopak zaznamenat na středních školách, ze kterých obdrží žáci pouze výuční list (65,8 % ve školním roce 2018/19) a také na nástavbových studiích (63,6 % ve školním roce 2018/19). Do kategorie střední vzdělávání (viz předchozí tabulka) patří převážně dvouleté učební obory bez maturity a bez výučního listu. Ve školním roce 2018/19 bylo v kraji v této kategorii pouze 104 žáků. Podíl dívek v této kategorii je dlouhodobě nižší, nicméně se mezi lety mění v řádu i několika procentních bodů z důvodu nízkého počtu žáků v kategorii.

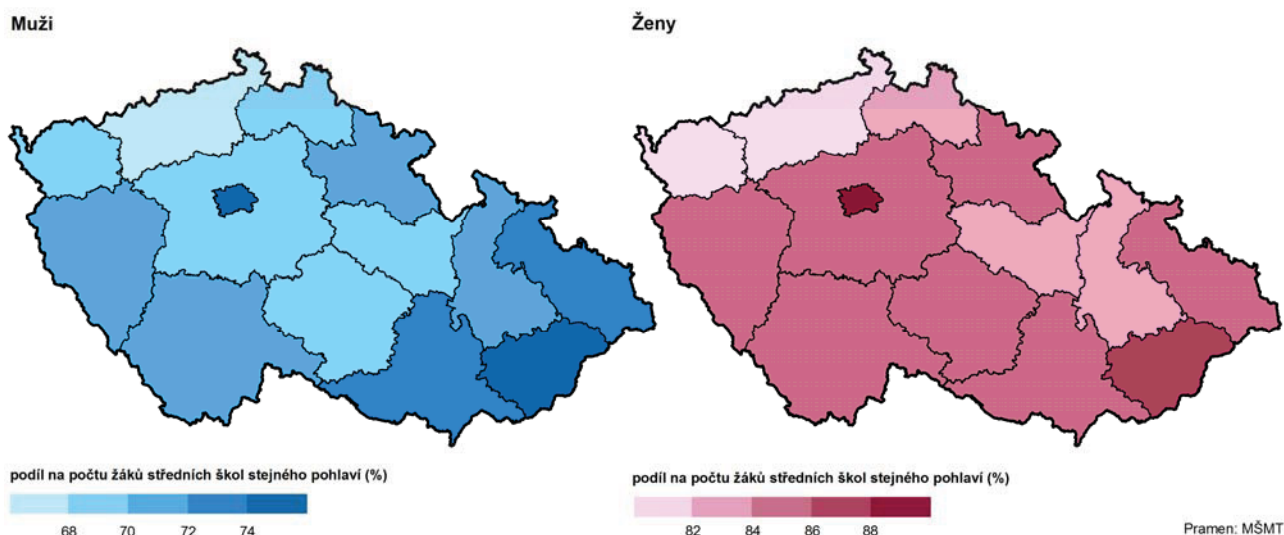
Žáci středních škol podle pohlaví a oboru vzdělání v Pardubickém kraji ve školním roce 2018/19

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Mezi žáky středních škol celkově převažují ti, kteří studují **obory zakončené maturitní zkouškou**. Takto zakončené obory si volí vyšší podíl dívek než chlapců. V mezikrajském srovnání měl Pardubický kraj ve školním roce 2018/19 čtvrtý nejnižší podíl žákyň středních škol, které mají studium zakončené maturitní zkouškou na všech žákyních středních škol (83,3 %). Nejvyšší byl tento podíl v Hlavním městě Praze (90,4 %) a dále následoval Zlínský kraj (87,8 %). Za žáky-chlapce měl Pardubický kraj ve stejném ukazateli šestý nejnižší podíl (69,6 %). Nejvyšší podíl byl zaznamenán v Hlavním městě Praze (82,7 %).

Žáci středních škol studující obory zakončené maturitní zkouškou podle pohlaví a krajů ve školním roce 2018/19

Ženy dlouhodobě tvoří většinu **absolventů vyšších odborných škol** v Pardubickém kraji. Ve školním roce 2017/18 se na všech absolventech VOŠ v kraji podílely 79,3 %. Většinu absolventů vyšších odborných škol v kraji pak tvořili absolventi pedagogiky a sociální péče, kteří zaujímali 63,6 % z absolventů všech oborů vyšších odborných škol v kraji (ke školnímu roku 2017/18).

Vyšší odborné školy

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Studenti celkem	1 545	1 520	1 521	1 431	1 290	1 065	987	746
z toho ženy (%)	77,1	78,8	76,9	77,7	78,9	80,1	79,6	85,0
Absolventi	346	364	380	361	315	275	261	.
z toho ženy (%)	75,7	81,0	77,6	80,6	87,0	83,6	79,3	.
Učitelé¹⁾	105	101	110	109	111	65	59	49
z toho ženy (%)	46,9	49,8	48,7	50,6	51,1	65,5	65,7	70,2

¹⁾ přepočtení na plně zaměstnané

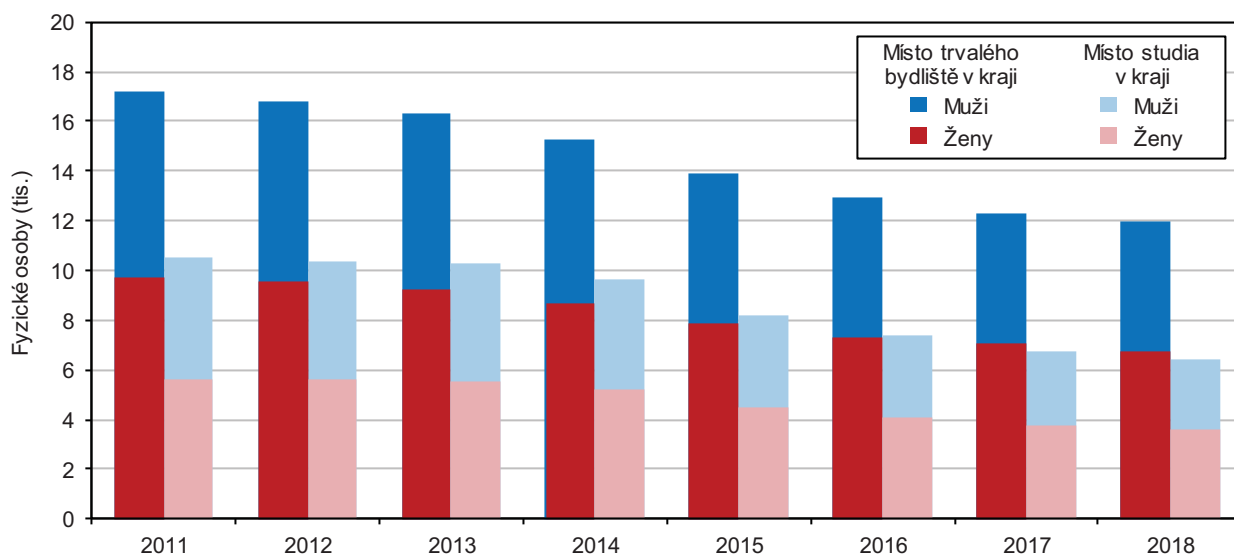
Vysoké školy

V Pardubickém kraji má sídlo jedna veřejná vysoká škola, která má od akademického roku 2008/09 sedm fakult. Soukromé vysoké školy se v kraji nevyskytují. **Počet studentů Univerzity Pardubice** se snižuje od roku 2011, kdy se zde vzdělával nejvyšší počet studentů (10 754). V roce 2018 školu navštěvovalo 6 804 studentů, z toho bylo 55,3 % žen. V prezenčním studiu bylo v tomto roce na Univerzitě Pardubice celkem 5 373 studentů, z toho 56,1 % žen.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy eviduje studenty veřejných a soukromých vysokých škol ze dvou hledisek – podle místa studia a podle místa trvalého bydliště. Počet studentů podle místa studia není v Pardubickém kraji shodný s počtem studentů Univerzity Pardubice, protože v kraji působí i detašovaná pracoviště vysokých škol, které mají sídlo v jiném kraji. Následující text se bude věnovat vysokoškolským studentům se státním občanstvím ČR podle místa trvalého bydliště.

Studenti veřejných a soukromých vysokých škol se státním občanstvím ČR podle pohlaví – Pardubický kraj

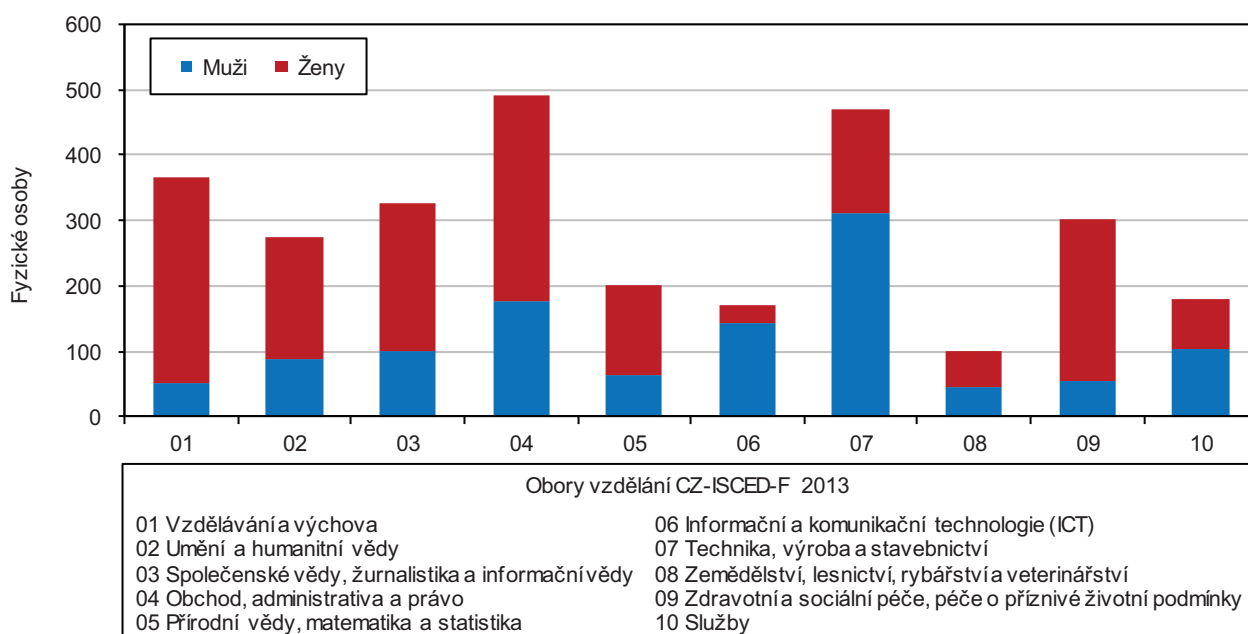
Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V Pardubickém kraji mělo v roce 2018 trvalé bydliště 2 877 absolventů veřejných a soukromých vysokých škol, kteří měli státní občanství ČR. Z nich tvořily absolventky 60,2 %. Podíl absolventek na všech absolventech s trvalým bydlištěm v kraji se v posledních 10 letech pohybuje okolo 60 %. Velké rozdíly mezi počtem absolventů a absolventek můžeme zaznamenat mezi jednotlivými obory vzdělání. V roce 2018 byl největší podíl absolventek na všech absolventech v oboru vzdělávání a výchova, kde ženy zaujímaly 86,1 % ze všech absolventů. Velké zastoupení žen bylo také mezi absolventy oboru zdravotní a sociální péče, péče o příznivé životní podmínky, kde ženy zaujímaly 81,4 % ze všech absolventů. Vyšší podíl absolventek měly dále obory společenské vědy, žurnalistika a informační vědy (68,7 %), přírodní vědy, matematika a statistika (67,8 %), umění a humanitní vědy (67,6 %), obchod, administrativa a právo (63,9 %) a zemědělství, lesnictví, rybnářství a veterinářství (54,5 %). Nižší podíl absolventek byl naopak v oborech služby (42,0 %) a technika, výroba a stavebnictví (33,8 %). Nejnižší zastoupení měly absolventky oboru informační a komunikační technologie, kde tvořily pouze 15,8 % ze všech absolventů.

Absolventi se státním občanstvím ČR veřejných a soukromých vysokých škol podle pohlaví a oborů vzdělání s trvalým bydlištěm v Pardubickém kraji v roce 2018

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Veřejné a soukromé vysoké školy – studenti a absolventi státního občanství ČR^{*)}

Pramen: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

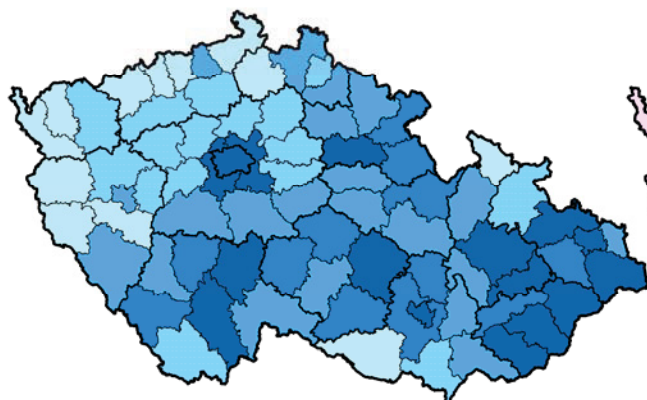
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Studenti se státním občanstvím ČR	17 214	16 834	16 336	15 276	13 917	12 929	12 305	11 944
v tom podle typu studijního programu								
bakalářský	11 085	10 803	10 362	9 369	8 270	7 566	7 276	7 208
magisterský	1 470	1 297	1 273	1 274	1 264	1 218	1 207	1 208
magisterský navazující	3 906	3 971	3 919	3 872	3 626	3 420	3 186	2 906
doktorský	959	926	937	908	880	824	749	714
v tom podle formy studia								
prezenční	13 107	12 912	12 673	11 919	10 858	9 985	9 468	9 276
distanční a kombinované	4 301	4 084	3 816	3 490	3 185	3 041	2 926	2 745
Absolventi se státním občanstvím ČR	4 100	4 142	4 071	3 940	3 694	3 512	3 100	2 877
	z toho ženy (%)							
Studentky se státním občanstvím ČR	56,7	56,7	56,4	56,8	56,6	56,7	57,1	56,6
v tom podle typu studijního programu								
bakalářský	55,8	55,5	54,9	55,7	55,6	55,4	55,3	55,0
magisterský	69,8	71,0	70,8	71,6	71,7	72,1	72,2	70,9
magisterský navazující	58,5	59,2	59,4	58,0	57,3	57,5	58,7	57,8
doktorský	40,8	41,7	42,4	43,7	44,0	43,7	45,5	43,8
v tom podle formy studia								
prezenční	56,0	56,0	55,9	56,3	56,2	56,1	56,3	56,1
distanční a kombinované	59,1	59,3	58,9	59,2	58,6	59,0	59,7	58,9
Absolventky se státním občanstvím ČR	61,9	62,1	63,2	61,5	60,5	60,5	60,9	60,2

^{*)} s místem trvalého bydliště v kraji; ve fyzických osobách, tj. každý je uveden jen jednou, celkový počet tak nemusí souhlasit se součty za jednotlivé typy studijních programů nebo formy studia

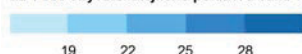
V bakalářských i magisterských studijních programech (včetně magisterského navazujícího) mají dlouhodobě převahu ženy (v roce 2018 v bakalářském studijním programu v kraji 55,0 %, v magisterském 70,9 % a v magisterském navazujícím 57,8 %). Nejvyšší doktorské studium ovšem již studuje více mužů. Ženy tvořily v doktorském studiu v roce 2018 pouze 43,8 % ze všech doktorských studentů s bydlištěm v Pardubickém kraji.

Studenti veřejných a soukromých vysokých škol se státním občanstvím ČR podle pohlaví a okresu trvalého bydliště k 31. 12. 2018

Muži

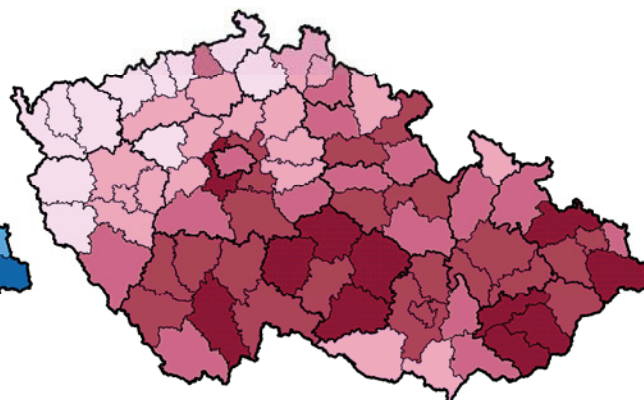

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví a věku 18 a více let

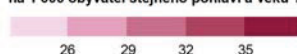

19 22 25 28

Ženy

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví a věku 18 a více let

26 29 32 35

Pramen: MŠMT

Nejvyšší podíl studentů vysokých škol se státním občanstvím ČR podle místa trvalého bydliště měl ke konci roku 2018 za muže okres Praha-západ (32,5 na 1 000 mužů 18letých a starších) a za ženy okres Žďár nad Sázavou (38,8 ‰). V rámci tohoto ukazatele dosahovaly okresy Pardubického kraje průměrných hodnot.